

Commissie voor Praktische Tuberculosebestrijding

To eliminate TB

TUBERCULOSEFONDS

Colofon

Mw. L. Timmermans, verpleegkundig consulent KNCV Tuberculosefonds

Mw. N.L. Jansen-Aaldring, senior verpleegkundig consulent KNCV Tuberculosefonds

In samenwerking met:

Mw. C.G.M. Erkens, senior arts consulent KNCV Tuberculosefonds

Werkgroep BCG Richtlijn, Commissie voor Praktische Tuberculosebestrijding (CPT)

Vastgesteld op 11 december 2015 door de Commissie voor Praktische Tuberculosebestrijding.

Update vastgesteld op 1 juli 2016 door de Commissie voor Praktische Tuberculosebestrijding.

Revisie december 2020

KNCV Tuberculosefonds
Den Haag, augustus 2016

© KNCV Tuberculosefonds
Overname en/of openbaarmaking van
gedeelten van deze uitgave is toegestaan,
mits dat gebeurt met bronvermelding.

KNCV TUBERCULOSEFONDS
POSTBUS 146
2501 CC DEN HAAG
TELEFOON 070 - 416 72 22
E-MAIL INFO@KNCVTBC.ORG
WWW.KNCVTBC.ORG

Werkinstructie:
Zetten BCG-vaccinatie

Status handeling:	Wet BIG, Voorbehouden handeling
Uitvoerende:	Medisch technisch medewerker (MTM-er)
Doel/ resultaat:	Het op eenduidige en juiste wijze zetten van een BCG-vaccinatie

Vorbereiding

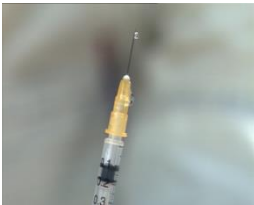
Stap	Werkwijze	Bijzonderheden
1.	<p>Zorg voor een schone ondergrond.</p> <p>Zet de volgende benodigdheden klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • verpakking met 1 ampul gevriesdroogd BCG-vaccin en 1 ampul reconstitutievloeistof • vijltje of ampullenbreker • gaasje • spuit (minimaal 1 ml) en 19 gauge naald (1,1 x 40 mm) om het BCG-vaccin en de reconstitutie vloeistof te mengen • spuit (1 ml) met 25/26 gauge naald (0,45- 0,50 mm x 10 - 13 mm) met duidelijke schaalverdeling voor het zetten van de BCG • houder/bekerglaasje voor bewaren van de ampul met het gemengde BCG vaccin • naaldencontainer • watten/deppers • spatbril voor MTM-er, bij voorkeur ook voor de cliënt/ouder/verzorger 	
2.	<p>Bij ongeopende, ongemengde ampullen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Controleer het etiket van de ampullen op de juistheid van de inhoud en de houdbaarheid. • Controleer of de ampullen juist bewaard zijn (tussen 2°C en 8°C en in het donker, in de (bewaakte) medicijnkoelkast). • Schrijf op het etiketje van de donkerbruine ampul de datum en het tijdstip van aanbreken. <p>Bij aangebroken, gemengde ampullen BCG:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Controleer de aanbreekdatum en het tijdstip van openen (BCG is maximaal 6 uur na openen/mengen houdbaar). • Controleer of de vloeistof juist bewaard is, namelijk tussen 2°C en 8°C (in de koelkast). 	

Clïent

Stap	Werkwijze	Bijzonderheden
1.	Controleer of de juiste persoon, op het juiste moment, aanwezig is.	
2.	Controleer of de BCG gezet mag worden aan de hand van de antwoorden op de vragenlijst. Mogelijk is eerst een tuberculinehuidtest en/of hiv-test nodig.	Gezondheidsvragenlijst BCG-richtlijn (in ontwikkeling)
3.	Controleer of cliënt/ouder/verzorger begrijpt waarom de BCG-vaccinatie gegeven wordt en geef zo nodig aanvullende informatie.	
4.	<p>Leg aan de cliënt/ouder/verzorger het volgende uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De vaccinatie wordt in de linker bovenarm gezet. • Er ontstaat na enkele weken een verdikking of zweertje. • Hij/zij moet niet knijpen in de verdikking en/of het zweertje. • Het zweertje mag afgedekt worden met een droog gaasje, 	

	<p>maar niet met pleisters of zalf.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Douchen of baden is toegestaan. • Er ontstaat na genezing een litteken. • Bij zwelling in de hals, oksel of de prikplek/complicaties moet men de afdeling tbc-bestrijding van de GGD bellen en niet de huisarts of het consultatiebureau. 	
5.	Controleer of alles duidelijk is en beantwoord eventuele vragen. Geef, indien nog niet verstrekt, de folder, BCG-instructiekaart en contactinformatie van de GGD mee.	Folders: BCG-vaccinatie BCG-instructiekaart
6.	Zet de BCG, als de cliënt/ouder/verzorger geen bezwaren kenbaar heeft gemaakt.	
7.	Schrijf de BCG-vaccinatie in de vaccinatiepapieren of geef een ander vaccinatiebewijs mee.	

Techniek

Stap	Werkwijze	Bijzonderheden
1.	Doe eventuele sieraden af. Was en droog de handen.	
2.	<p>Bereid de BCG-vloeistof:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tik de ampul met reconstitutievloeistof aan zodat er geen vloeistof meer in het bovendeeel van de ampul zit. Vijl de ampullen onderaan de hals (op de donkerbruine ampul met gevriesdroogd vaccin is een streepje hiervoor aangebracht). Breek het topje van de ampul (met een gaasje erachter ter voorkoming van verwonding). Op de ampul met reconstitutievloeistof staat een gekleurde stip. Houd deze stip naar je toe bij het breken van de ampul. • Trek de reconstitutievloeistof op met de optreknaald. Spuit de opgetrokken vloeistof voorzichtig bij het gevriesdroogd vaccin. Trek de vloeistof weer terug in de spuit en spuit het vervolgens voorzichtig (om aerosolvorming te voorkomen) terug in het flesje. (Zorg ervoor dat tijdens het terugspuiten de inhoud van het flesje zichtbaar voor je is.) Dit herhaal je 3x, de vloeistof is nu klaar voor gebruik. De vloeistof moet goed gemengd zijn. 	
3.	<p>Maak de spuit klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zuig iets meer BCG op dan nodig is. Let op: Kinderen < 1 jaar krijgen 0,05 ml en kinderen ≥ 1 jaar en volwassenen 0,1 ml. • Tik de luchtbelletjes weg en druk de zuiger aan tot de naald luchtvrij is (druppeltje aan de naald). • Controleer of de hoeveelheid 0,05 ml of 0,1 ml is. <p>Een gevulde spuit moet direct gebruikt worden. Indien de ampul nog niet leeg is, moet deze direct in de houder in de koelkast (tussen 2°C en 8°C) worden gezet. Dek evt. af met parafilm of plaats de houder in een afsluitbare doorzichtige container.</p>	
4.	Zet zelf de spatbril op. Laat de cliënt/ouder/verzorger een spatbril opzetten. Indien geen spatbril wordt opgezet door degene die het kind vasthoudt, dan dient hij/zij te worden geïnstrueerd om tijdens het prikken met het gezicht weg te draaien zodat eventuele spatten niet in de ogen terecht komen.	
5.	<p>Bij kinderen:</p> <p>Laat de ouder/verzorger of een collega het kindje zo vasthouden dat het zijn/haar linker arm niet kan bewegen. Bijvoorbeeld: linkerhand op de heup, rechterhand over de oogjes van het kind. Neem zelf de</p>	

	linkerhand van cliënt in de hand waarmee je niet prikt.	
6.	<p>Bepaal de prikplaats:</p> <ul style="list-style-type: none"> Op de linker-bovenarm ter hoogte van de aanhechting van de musculus deltoideus. 	
7.	<p>Priktechniek:</p> <ul style="list-style-type: none"> Trek de huid iets strak. Neem de spuit in de hand tussen wijs- en middelvinger en met de duim op het vleugeltje (voorkeursgreep). Breng de naald (met de opening naar boven) in de huid (intracutaan), evenwijdig aan de huid. Verplaats de duim naar de stamper en spuit door licht met de duim op de stamper te drukken 0,05 ml of 0,1 ml in 10 seconden in de huid. Controleer of er een ronde 'witte kwaddel' met putjes (door de haarpapillen) ontstaat. Trek de spuit en naald terug. 	
8.	<p>Doe de spuit en naald direct in de naaldencontainer of klik bij veiligheidsnaalden de dop op de naald. Zet nooit een losse dop terug op de naald.</p>	
9.	<p>Indien te veel of te diep is gespoten:</p> <ul style="list-style-type: none"> Noteer dit in Tubis. Vraag de cliënt/ouder/verzorger om contact op te nemen met de GGD als de huidreactie groter is dan 2 cm en/of er een knobbeltje (klierzwelling) ontstaat in de hals of oksel. <p>Te veel of te diep spuiten vergroot de kans op abcesvorming, een lymfeklierontsteking (lymfadenitis) of versterkte littekenvorming.</p> <p>Indien er twijfel is of er genoeg gespoten is:</p> <ul style="list-style-type: none"> Noteer dit in Tubis. Maak een afspraak voor wond/litteken controle over 2 maanden. Indien er geen zweertje/litteken is: THT zetten. Indien THT negatief: overleg met de arts of de BCG opnieuw gezet moet worden. Verdere controle niet meer nodig. <p>Indien de naald uit de huid schiet waardoor de BCG-vloeistof onverhoopt in de ogen terecht komt:</p> <ul style="list-style-type: none"> Spoel de ogen minimaal 10 minuten uit met water of gebruik een oogdouche. Meld het accident aan de arts. <p>Maak een FONA melding of MIC (Melding Incident of Calamiteit)</p>	

Afronding

Stap	Werkwijze	Opmerkingen
1.	Beantwoord eventuele vragen.	
2.	Maak en verzend de brief aan de huisarts.	TUBIS
3.	<ul style="list-style-type: none"> Administreer de handeling volgens afdelingsafspraken en noteer alle bijzonderheden. Noteer het charge-nummer. 	TUBIS

Toelichting

In zeer zeldzame gevallen kan een ernstige allergische reacties optreden. Zorg ervoor dat je de afspraken bij de GGD kent en weet hoe te handelen.
In het document "Aanwezigheid van een deskundige in basic life support tijdens zetten van tuberculinehuidtest (Mantoux) of BCG vaccinatie" worden verdere voorwaarden genoemd voor het vaccineren op een GGD locatie.

Relevante documenten

1. Bijsluiter BCG Vaccine Freeze-dried InterVax LTD.,
http://www.rivm.nl/dsresource?objectid=rivmp:306950&type=org&disposition=inline&ns_nc=1
2. De Vries G, Arrazola de Oñate W, Burgmeijer R. Hoofdstuk 25. Tuberculose. In: Handboek vaccinaties, deel B, Rudy Burgmeijer, Karel Hoppenbrouwers, Fons van Gompel. Assen: Van Gorcum; 2013. p. 450–69
3. <https://www.nhg.org/standaarden/samenvatting/het-rode-oog#Richtlijnenbeleid>
4. "Aanwezigheid van een deskundige in basic life support tijdens zetten van tuberculinehuidtest (Mantoux) of BCG vaccinatie." , <https://www.kncvtbc.org/kb/10-9-aanwezigheid-deskundige-in-bls-tijdens-zetten-tht-en-bcg/>

BENOORDENHOUTSEWEG 46
2596 BC DEN HAAG
POSTBUS 146
2501 CC DEN HAAG

TELEFOON (070) 416 72 22
INFO@KNCVTBC.ORG
WWW.KNCVTBC.ORG